

16. Pavlova I.P. Tyurma i blagotvoritel'nost' v Rossijskoj imperii vtoroj poloviny XIX – nachala XX vv. Blagotvoritel'nost' v Rossii. Istoricheskie i socialno-ekonomicheskie issledovaniya. Spb., «iki Rossii», 2003, pp.319–333.
17. Selyanina V.V. Istoricheskie aspekty socialnogo patronata nesovershennoletnix pravonarushitelej v Rossii [E'lektronnyj resurs]. – Voprosy juvenalnoj justicii, 2001, №1. – Rezhim dostupa : <http://nan.ru/?f=publik/&p=24>.
18. Feldshtein G.S. Patronat. Ego neobxodimost i principy organizacii. Spb., Senatskaya tipografija, 1900, 56 p.
19. Fojnickij I. Patronat v Rossii i za granicej, Vestnik Evropy, 1878, fevral, pp.640–671.
20. Shpak V. P. Reabilitacijna dijalnistj dijalnist zarubizhnykh i vitchyznjanykh vypravno-vykhovnykh zakladiv u XIX – na pochatku XX st. Poltava, ASMI, 2005, 336 p.
21. Enciklopedicheskij slovar / Izd. F.A.Brokgauz, I.A.Efron. T.24-A. Spb., 1897, pp.546–547.

Аннотация

Виктория Стремецкая

Организация постпенитенциарного патронажа в Российской империи в XIX – начале XX в.

В статье освещается организация процесса осуществления постпенитенциарного патронажа в Российской империи в XIX - начале XX в. Прослеживается процесс перехода от тюремной благотворительности (заботы о состоянии тюрем в целом) к возникновению непосредственно патронажных обществ (сопровождение бывших узников). Анализируется деятельность обществ патронажа, в частности виды их работы, количество опекаемых. Выявлено, что среди видов помощи преобладало обеспечение освобожденных одеждой и обувью, денежная помощь, устройство на работу, размещение детей заключенных в приюты, и т.п. Общества опекали освобожденных после отбытия наказания (как после первого заключения, так и рецидивистов), досрочно и условно освобожденных, их семьи; совершеннолетних и несовершеннолетних обоих полов. Уделено внимание анализу законодательной базы, трудностей их функционирования.

Ключевые слова: попечительные о тюрьмах комитеты, постпенитенциарный патронаж, общества патронажа, освобожденный из пенитенциарного учреждения.

Summary

Victoriya Stremetska

Organization of the Post-Penitentiary Patronage in the Russian Empire in the XIXth - Early XXth Century

The article deals with the organization of the process of the post-penitentiary patronage in the Russian Empire in the nineteenth - early twentieth century. The process of evolution from prison charity (a care about the state of prisons in general) to patronage societies (a support of ex-prisoners) is traced. The activity of patronage societies, including types of their work, the number of wards is analyzed. It is revealed that among the types of assistance provision clothing and footwear, a financial aid, an employment, putting children of prisoners into the shelters, etc. were prevailed. The societies engaged released persons after serving the sentence (after the first sentence, and repeated offenders), parole and probation people, and their families; adults and juveniles of both sexes. Attention is paid to analysis of a legal basis, difficulties in the functioning of societies of patronage.

Key words: prison charity committees, post-penitentiary patronage, patronage society, discharged prisoner.
Дата надходження статті: «26» вересня 2014 р.

УДК 378:371.212.51

ЛАРИСА СУЩЕНКО,

*доктор педагогічних наук, доцент
(м.Запоріжжя)*

Методичний інструментарій формування фахової компетентності у майбутніх педагогів у процесі позааудиторної пошуково-дослідницької діяльності

У статті розглянуто авторський підхід застосування методичного інструментарію щодо формування фахової компетентності у майбутніх педагогів в процесі позааудиторної пошуково-дослідницької діяльності. Акцентовано на необхідності побудови сучасної вищої освіти за принципами організації науково-дослідницької діяльності із практично-прагматичною спрямованістю. Визначено та проаналізовано фактори системного впливу на ефективну пошуково-дослідницьку діяльність майбутніх педагогів.

Обґрунтовано особливості педагогічного супроводу професійно спрямованої науково-дослідної роботи майбутніх педагогів в межах експериментальної програми дослідження. Висвітлено підходи до побудови поетапного процесу організації пошукової роботи студентів.

Ключові слова: пошуково-дослідницька діяльність, позааудиторна робота, професіоналізм, фахова компетентність, професійна освіта, майбутній педагог.

Постановка проблеми у загальному вигляді... XXI століття – це часовий простір для системного переосмислення професіоналізму сучасного педагога. В добу бурхливого розвитку цивілізації й

докорінної трансформації у царині освіти найактуальнішим завданням професійної педагогіки є правильна стратегічна орієнтація професійної підготовки педагогічних кадрів на переосмислення і врахування довгострокових цілей, спрямування їх на модель стійкого й безпечного розвитку, забезпечення своєчасної готовності педагогів до нових умов навчання і виховання, активного впливу на випереджальний гармонійний розвиток навколишнього й освітнього середовища.

У зв'язку з цим виняткового значення набуває залучення майбутніх педагогів до професійно спрямованої науково-дослідної роботи з метою відкриття ними нових педагогічних істин та усвідомлення існуючих суперечностей, набуття досвіду формулювання гіпотез, самостійного проведення нових наукових спостережень, проектування, успішного здійснення професійно спрямованої дослідницької діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій... Значний внесок у вирішення проблеми організації науково-дослідної роботи студентів (далі – НДРС) у вищих навчальних закладах зробили С.Гончаренко, П.Горкуненко, Г.Кловак, М.Князян, О.Микитюк, О.Мороз, В.Прошкін, Н.Пузирьова.

Виходячи із визначених концептуальних позицій дослідників, можна окреслити надзавдання і основний напрям дослідної роботи – наближення майбутніх педагогів до професіоналізму, активне залучення їх до науково-дослідної роботи; набуття важливого практичного досвіду виконання завдань фахівця-дослідника; стимулювання поглибленого пізнання особливостей його майбутньої професійної діяльності засобами науково-дослідної роботи; організація дослідження педагогічних проблем, що мають безпосередній зв'язок з майбутньою професійною діяльністю; інтеріоризація ціннісно-особистісного ставлення майбутніх педагогів до науково-дослідної роботи.

Формулювання цілей статті... Отже, мета статті – розкрити особливості застосування методичного інструментарію формування фахової компетентності у майбутніх педагогів в процесі позааудиторної пошуково-дослідницької діяльності.

Виклад основного матеріалу... Пріоритетною метою нами було обрано пошук таких засобів, які б сприяли примноженню успіхів майбутніх педагогів у максимальному розкритті власних сил, і цей успіх перетворював би їх потреби здійснювати пошуково-дослідницький підхід до своєї професійної діяльності в його життєву цінність.

Нами доведено, доцільність такої організації науково-дослідної роботи майбутнього педагога, яка найефективніше може бути реалізована в умовах університету, де створюється для цього творча співдружність учених, які працюють у певній галузі науки, об'єднані спільністю підходів до вирішення проблеми, науковим мисленням, ідеями і методами їх реалізації, які, як правило, мають значний науково-педагогічний досвід її організації та проведення.

Так, у процесі захоплюючого інтелектуального «розгортання» й обговорення професійних тем студентам-п'ятикурсникам пропонувалося вибрати й сформулювати для подальшого студентського наукового дослідження одну з цікавих і привабливих тем.

Особливого значення ми надавали ознайомленню майбутніх педагогів зі специфікою видів і технології здійснення студентських наукових робіт, що розглядалося при вивченні теми «Методика підготовки і оформлення дипломних робіт». Лекційні та практичні заняття спрямовувалися на формування теоретичних знань, пов'язаних із загальними характеристиками й вимогами до курсових та дипломних робіт, основними етапами їх підготовки, структурою та оформленням, процедурою захисту.

Результатом цього етапу викладання мало стати усвідомлене розуміння студентами того, що дипломна робота є найскладнішим і найвідповідальнішим етапом їхньої професійної підготовки, самостійним кваліфікаційним навчально-науковим дослідженням, що має комплексний характер і виконується на завершальному етапі навчання у вищому навчальному закладі, що цю роботу виконують загалом з тією ж метою, що й курсову, за подібною структурою, але вимоги до її виконання значно вищі. Пропонується загальна схема та вимоги до її змісту, зокрема, такі:

- у вступі має бути переконливо обґрунтована актуальність теми і сформульована проблема дослідження;
- необхідно характеризувати предмет, об'єкт, цілі й завдання роботи, назвати методи дослідження, висвітлити передбачувану новизну і практичну значущість та експериментальну базу дослідження;
- коротко викласти історію розвитку досліджуваної проблеми, критично проаналізувати літературні джерела, охарактеризувати сучасний стан дослідження проблеми;
- у змісті слід обґрунтувати основні пропозиції автора і результати дослідження відповідно до поставленої мети та проведеного експерименту;
- у висновках, що можуть бути подані в кінці кожного розділу і обов'язково – наприкінці дипломної роботи, потрібно узагальнити результати виконання дослідження та викласти практичні рекомендації.

Дипломна робота має бути більшою за обсягом, ніж курсова, і може містити більше розділів.

Доводиться до відома майбутніх педагогів, що може стати в нагоді і які наукові праці необхідно опрацювати, щоб упоратися з важливими завданням дослідного змісту. Обов'язково вказуються джерела, в яких розкрито досвід написання робіт попередниками.

Дослідники В. Шейко й Н. Кушнарєнко у своєму підручнику «Організація та методика науково-дослідницької діяльності» [2] наводять алгоритм написання дипломної роботи студента. Враховуючи власний досвід керівництва студентами, які виконують дипломну роботу, вважаємо за доцільне навести можливий алгоритм такої роботи з певними змінами (рис. 1).

Майбутні педагоги отримують інформацію щодо якості наукової роботи, яка визначається за такими критеріями: актуальність теми дослідження; складність, проблемність, науковість; системність і повнота в розкритті обраної теми; новизна отриманих результатів; аргументованість висновків; грамотність викладу та культура оформлення.

Так, у процесі вивчення теми «Методика написання есе, тез доповідей та наукової статті», враховуючи, що студенти вже теоретично оволоділи інформацією про основні вимоги та методичні рекомендації щодо написання наукових доробків, ми все ж пропонували їм вироблений алгоритм.

Рис. 1 Алгоритм виконання дипломної роботи [2]

Розглядаючи організацію науково-дослідної роботи майбутніх педагогів як цілеспрямовано організований вплив на пробудження й розвиток дослідницького підходу до розв'язання нових професійно-дослідницьких завдань і ситуацій, що постійно з'являються в сучасному освітньому просторі, успішний педагогічний супровід інноваційного їх виконання в процесі професійної підготовки, ми організували тренінги на вправління й зародження елементів нової науково-професійної думки, прирощення досвіду раціонального самозмінювання, надбання власного енергетично-творчого потенціалу, що приносить задоволення як у процесі фахової підготовки, так і в майбутній професійній діяльності.

Розпочинали з пробудження у кожного студента бажання виявити свій внутрішньо-саморозвивальний ресурс з метою наукового самоздійснення, використовуючи й демонструючи при цьому зразки написаних і опублікованих наукових статей їхніми попередниками, тренували їхнє самовираження за допомогою варіювання умов, організаційних словесних форм, змісту, прийомів і методів організації пошуково-дослідницької діяльності (опису нестандартних ситуацій у спілкуванні з дітьми, дорослими людьми, опису «наукових роздумів», віртуозного здійснення міні-експериментів,

вироблення нових підходів та засобів реагування на ситуації, що трапляються в професійній діяльності).

Особливого значення при цьому надавалося індивідуальному й колективному консультуванню з підготовки майбутніх педагогів до написання наукових статей. Зокрема, зважувалося на те, що наукова стаття – один з тих основних видів наукової роботи студентів, яка містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання за темою дослідження, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням фахівців. Під час консультації підкреслювалося, що особливо цінними є статті, опубліковані у фахових наукових виданнях, затверджених ДАК України. Зверталась увага на те, що обов'язковою вимогою до наукових публікацій дослідника є відображення в них завершеності та основних результатів наукової роботи, в якій простежується висока інноваційність мислення, переструктурування існуючого досвіду й позиція «себе – іншого».

З цією метою з урахуванням особливостей педагогічних досліджень нами узагальнено та модифіковано методика підготовки майбутніх учителів до написання наукової статті як до цілеспрямованого пробудження й самопробудження потенційних інтелектуально-наукових цінностей, які вважаємо потужним «самодвигуном» розвитку професіоналізму.

Вищезазначена методика консультування складалася з таких етапів: формулювання задуму і складання попереднього плану; відбір і підготовка матеріалів; групування матеріалів; опрацювання рукопису.

Під час консультації демонструвалася традиційна структура наукової статті, її компоненти: вступ, основна частина, висновки, перелік використаної літератури, можливі умовні скорочення, перелік використаних джерел і додатки. Вказувалося також і на оптимальний обсяг наукової статті – 6-12 сторінок (0,5–0,7 друкованого аркуша).

З метою закріплення та запам'ятовування кожному майбутньому педагогу було запропоновано інструктаж у письмовій формі такого, наприклад, змісту:

1. Вступ – постановка наукової проблеми, її актуальність, зв'язок з найважливішими завданнями, які необхідно вирішити, значення для розвитку певної галузі науки або практичної діяльності (1 абзац або 5–10 рядків);

2. Основні (останні за часом) дослідження і публікації, на які спирається автор; сучасні погляди на проблему; труднощі при розробці даного питання, виокремлення невирішених питань у межах загальної проблеми, котрим присвячена стаття (0,5–2 сторінки машинописного тексту через два інтервали);

3. Формулювання мети статті (визначення завдань) – висловлюється головна ідея даної публікації, яка суттєво відрізняється від сучасних уявлень про проблему, доповнює або поглиблює вже відомі підходи; звертається увага на введення в науковий обіг нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або уточнення раніше відомих, але недостатньо вивчених. Мета статті впливає з постановки наукової проблеми та огляду основних публікацій з теми (1 абзац, або 5–10 рядків).

4. Виклад змісту власного дослідження – основна частина статті. В ній висвітлюються основні положення й результати наукової розвідки, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання та аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора в досягнення й реалізацію основних висновків тощо (5–6 сторінок).

5. Висновок, у якому формулюються підсумкові положення та рекомендації, їх значення для теорії і практики, суспільна значущість; коротко позначаються перспективи подальших розвідок з теми (1/3 сторінки).

Втім, за нашою концепцією, найголовнішим завданням третього етапу є вчасне залучення майбутніх учителів до безпосереднього й практичного виконання професійно спрямованих науково-дослідних робіт під час професійної підготовки в процесі позааудиторної роботи, створення для цього необхідних психолого-педагогічних умов.

За нашою концепцією, позааудиторна науково-дослідна робота майбутніх педагогів (далі – НДРМП) має будуватися не на шаблонному впливі викладача на студента, а на максимальному врахуванні й розумінні індивідуальності та неповторності особистого досвіду майбутніх педагогів, бажання кожного з них реалізувати у своїй професійній діяльності принципи особистісно орієнтованого навчання на основі добровільності та самостійності.

Існує велика кількість форм НДРС, але за кількістю студентів вони поділяються на масові, колективні, групові, мікрогрупи та індивідуальні.

Основною організаційною формою позааудиторної роботи є науковий гурток, методична основа діяльності якого базується на науковій співтворчості викладачів і студентів, взаєморозумінні та індивідуалізації формування професіоналізму майбутніх педагогів. При цьому, у центрі

позанавчального педагогічного процесу – особистість студента, визначальним чинником формування професіоналізму якого є його індивідуальний розвиток у процесі колективної творчої й наукової діяльності в умовах педагогічного університету; формувальний вплив здійснюється одночасно на всі результати майбутнього професійного зростання; індивідуалізація та диференціація організації НДРМП відбувається в індивідуальному режимі у спеціально створених умовах наукового гуртка.

Науково-методичний супровід розвитку й оцінки професіоналізму майбутніх педагогів засобами НДР відбувається персонально, що впливає на багатогранність і динаміку їхнього творчого життя.

У сучасних ВНЗ склалися два основні види гуртків: предметний науковий гурток (діяльність яких була висвітлена у попередньому підрозділі) й науково-дослідний гурток за спеціальністю та інтересами майбутніх педагогів.

Науково-дослідний гурток за спеціальністю залежно від особливостей ВНЗ, інституту (факультету), кафедри, може об'єднувати тільки старшокурсників або бути змішаним. У таких гуртках студенти (переважно 5 курсів), які володіють відповідними навичками дослідницької роботи, маючи різний рівень здібностей, долучаються до наукових пошуків, ведуть активну наукову роботу під керівництвом викладачів, асистентів або науковців кафедри ВНЗ з різноманітної наукової тематики.

Завдання студентського науково-дослідного гуртка:

- виявлення майбутніх педагогів, здатних до наукової діяльності та сприяння їхнім педагогічним дослідженням;
- активізація наукової діяльності серед студентства;
- підготовка майбутніх педагогів до навчання у магістратурі;
- участь у проведенні конкурсів студентських наукових робіт, студентських наукових конференцій, олімпіад в університеті й інших ВНЗ.

Пріоритетним у роботі гуртка є об'єднання студентів різних курсів, зокрема, спільного напряму підготовки, які мають право виступати з науковими доповідями та брати участь у дискусіях, користуватися науковою літературою кафедр, обирати та бути обраними у всі керівні органи студентського наукового товариства університету.

Науково-методичне забезпечення роботи наукових гуртків згідно нашої концепції мало полягати не тільки в поглибленні наукових знань, а й у сприянні й заохочуванні майбутніх педагогів до винахідницької педагогічної діяльності, щоб на вищому рівні готувати їх до реалізації наукових задумів, пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю, які стануть першою важливою сходинкою перетворення звичайної особистості студента у допитливого, ерудованого, освіченого майбутнього вчителя.

Перше завдання у створенні наукового гуртка полягало в наданні майбутнім педагогам максимально сприятливих умов для досягнення необхідного певного успіху. Це означає, що і викладачі, і студенти мають бути відкритими для успіху, готовими виходити за межі особистих переконань і парадигм, які ще вчора здавалися правильними, а сьогодні вже не відповідають вимогам часу, сміливо досліджувати власні інтереси й намагатися реалізувати їх, від сходинки до сходинки, наздоганяючи успіх шляхом глибокого оволодіння навичками самостійного наукового мислення.

Особливість педагогічної діяльності керівника гуртка розглядається нами як змінювання і приведення у відповідність до сучасних вимог професійних цілей, концептуальних парадигм, змісту й технології професійної діяльності майбутніх педагогів. Тому професійна спрямованість роботи гуртка – це не суто предметна підготовка, а подолання вузького професіоналізму майбутнього педагога, фундаментальне й системне засвоєння нових професійних цінностей, готовність примножувати духовний потенціал суспільства. В науковому гуртку майбутній учитель відкриває своє життя, шукає власний шлях до успіху, яким би він тернистим не був. Це має бути особистий вибір з фіксацією своєї суб'єктивної сутності.

Відкриття наукового гуртка у нашій роботі починалося зі спеціального звернення кафедр університету до майбутніх педагогів.

Шановні майбутні колеги!

Винятковою ознакою Вашої успішної педагогічної діяльності є жага відкриття, прагнення професійно проникнути в її найсокровенніші таємниці. Ніякі статuti і програми, ніякий штучний організм сучасного освітнього закладу, хоч як хитро він був придуманий, не може замінити Ваших науково виважених педагогічних дій, Вашої професійної вираженості.

Викладачі кафедр університету не втомлюються збагачувати спосіб Вашого майбутнього професійного життя в запропонованих для Вас наукових гуртках, творити разом з Вами конкретні професійні проекти, цілісні плани особистісного професійного самотворення. (Далі подається

перелік і назви гуртків та стислі відомості про їхніх керівників, як правило, відомих дослідників та знаних професорів університетів, які досягли вищого рівня професійних домагань).

Шановні друзі! Тільки в наукових гуртках Ви багато дізнаєтеся та отримуєте перспективний досвід і відповідь на запитання, як працювати з сучасними учнями, які вже у початкових класах не задовольняються підручниками, яким нецікава діяльність на уроці, які читають словники, спеціальну довідкову літературу, енциклопедії, шукають відповіді на запитання, що постійно виникають у різних галузях знань. Якими науковими методами задовольнити і виявити всіх, хто цікавиться різними галузями науки і техніки, як допомогти втілити в життя їхні плани і мрії, вивести школярів на дорогу пошуку в науці, допомогти найповніше розкрити свою індивідуальність і неповторність? Ці завдання здатний вирішувати тільки той педагог, який сам цікавиться наукою, серйозно займається дослідницькою діяльністю і може створювати умови для розвитку інтелектуальної та творчої діяльності своїх учнів.

За останні роки колишні гуртківці нашого Класичного приватного університету стали магістрами, аспірантами, кандидатами педагогічних наук і навіть професорами.

Вони чекають на зустріч із Вами о 16 годині щопонеділка. Ласкаво просимо!

В організації діяльності гуртків ми виходили з того, що самостійний та усвідомлений вибір майбутніх педагогів професійно спрямованого наукового гуртка й активна участь у ньому означає, що студент починає діяти в науковому гуртку не за підручниками. В нього має відбуватися подолання професійної замкнутості й обмеженості на засадах зовсім іншої, вищої якості його освіченості та отриманого в гуртку з цих питань досвіду науково-дослідної роботи.

Члени гуртка зобов'язані:

- дотримуватись усіх вимог Положення про студентське наукове товариство Класичного приватного університету;
- брати активну участь у роботі гуртка;
- виконувати рішення студентського наукового товариства університету;
- звітувати про результати своєї науково-дослідної діяльності за підсумками навчального року.

Найголовнішим у методичному забезпеченні успішної роботи наукового гуртка є звернення до майбутніх педагогів із такими запитаннями: «Чого ти хочеш? На які запитання своєї професії хочеш дістати серйозні науково обґрунтовані відповіді? З якими дослідниками хочеш зустрітись? Які запитання є у тебе до кожного гуртківця й керівника гуртка? (як правило, професора). Чим зможеш збагатити колектив наукового гуртка сам?» тощо.

Майбутні педагоги, як правило, на ці запитання відповідають чесно, сміливо й відверто. Тому їхні відповіді стають основою програми діяльності вибраного ними гуртка. Зокрема, вони відзначають, що гурткові заняття, засновані на репродукуванні лекційного матеріалу, у них популярністю не користуються, оскільки не дають можливості самореалізуватися. Їхня діяльність має виходити за межі навчального матеріалу, а дослідження мають бути і колективні, й індивідуальні. Так студенти підказують керівнику гуртка напрямки його педагогічної діяльності.

Інколи гуртки, що існують багато років і збирають учасників різного віку, об'єднаних успішним рішенням заявлених ними професійних проблем, потім переростають у науково-теоретичні семінари, творчі лабораторії тощо.

Як нами вже зазначалося, науково-дослідницька діяльність студентів є не простою формою пізнавально-творчої діяльності – вона забезпечує формування інтелектуальної активності. Її активізація, ефективне управління формуванням і розвитком в структурі професійної підготовки, методичне, організаційне і психологічне забезпечення – це не лише складна педагогічна проблема, але й така, яка має важливе соціальне значення.

Тому в умовах сьогодення пошуково-творча діяльність майбутнього педагога в студентському гуртку наповнюється новим змістом і стає різновидом його особистісної самореалізації. Поглиблюючи ці ідеї, ми дійшли висновку, що саме ставлення й інноваційний підхід до вибору змісту НДР необхідно постійно селективно осучаснювати й оновлювати як викладачам, так і студентам. Це є та тенденція, яка вже стала незворотною. Вона вимагає створення й розвитку умов для самореалізації студента в науковій творчості в єдиному навчальному, виховному і науковому процесі у відповідності з його здібностями і потребами та професійними функціями.

Досягнення поставленої мети зумовило розв'язання в наукових гуртках таких завдань: навчання майбутніх фахівців основам методології раціонального та ефективного освоєння і використання наукових знань; постійна підтримка та розвиток авторитету системи НДР з метою залучення до неї основної маси майбутніх учителів, підтримка їхнього усвідомленого прагнення до самопізнання, самовдосконалення, творчої самореалізації, динамічної самокорекції; осучаснення форм НДРС; залучення майбутніх педагогів до участі в теоретичних, прикладних, методичних, пошукових науково-дослідних роботах; селективна підтримка обдарованих студентів, відкриття

перед ними нових перспектив і невичерпних можливостей та розвиток у них почуття відповідальності за свою професійну готовність. З цієї метою кожний учасник студентського наукового гуртка в нашій роботі мав отримати обов'язкові спеціальні знання та завдання дослідження з таких, зокрема, проблем: «Особистісно-професійний портрет педагога-дослідника», «Як працювати з науковою літературою», «Культура наукового дослідження», «Види дослідних робіт», «Етапи роботи над науковим дослідженням», «Дослідницькі вміння – основа науково-дослідної роботи», «Культура виступу: наукова доповідь, звіт, тези», «Організація наукового товариства учнів у школі» тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі... Саме дослідна робота такого змісту, на наш погляд, найглибше розкриває дослідницькі здібності та вміння кожної особистості, створює умови для прояву творчості та індивідуальності у науковій діяльності. Вона є складним і багатограним процесом, який містить як виховний (просвітництво), так і дослідницький елементи. За відсутності будь-якого з них педагогічний процес ВНЗ не є повноцінним. Тому НДРС у вишах, в єдиному навчально-науково-дослідному комплексі має стати невід'ємним складником підготовки кваліфікованих фахівців, здатних творчими методами індивідуально та колективно розв'язувати професійні наукові й соціальні завдання, застосовувати в практичній діяльності досягнення науково-технічного прогресу, швидко орієнтуватися у складних ситуаціях.

Список використаних джерел і літератури:

1. Хомич Л. О. Аксиологічні основи професійної підготовки майбутнього вчителя / Л. О. Хомич // Аксиологічний підхід – основа формування цілісності особистості майбутнього педагога : [монографія] ; за заг. ред. Л. О. Хомич. – Київ–Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2010. – 143 с.

2. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н.М. Кушнаренко. – К. : Знання–Прес, 2002. – 295 с.

Spysok vykorystanykh dzherel i literatury:

1. Khomych L. O. Aksiolohichni osnovy profesiynoyi pidhotovky maybutn'oho vchytelya / L.O. Khomych // Aksiolohichnyy pidkhd – osnova formuvannya tsilisnosti osobystosti maybutn'oho pedaho : [monohrafiya] ; za zah. red. L. O. Khomych. – Kyiv–Nizhyn : Vydavets' PP Lysenko M.M., 2010. – 143 s.

2. Sheyko V. M. Orhanizatsiya ta metodyka naukovo–doslidnyts'koyi diyal'nosti : pidruchnyk / V.M. Sheyko, N. M. Kushnarenko. – K. : Znannya–Pres, 2002. – 295 s.

Аннотация

Лариса Сущенко

Методический инструментарий формирования профессиональной компетентности у будущих педагогов в процессе внеаудиторной поисково-исследовательской деятельности

В статье рассмотрен авторский подход использования методического инструментария по формированию профессиональной компетентности у будущих педагогов в процессе внеаудиторной поисково-исследовательской деятельности. Акцентировано на необходимости построения современного высшего образования на принципах организации научно-исследовательской деятельности с практически-прагматической направленностью. Определены и проанализированы факторы системного влияния на эффективную поисково-исследовательскую деятельность будущих педагогов.

Обоснованы особенности педагогического сопровождения профессионально направленной научно-исследовательской работы будущих педагогов в пределах экспериментальной программы исследования. Освещены подходы к построению поэтапного процесса организации поисковой работы студентов.

Ключевые слова: *поисково-исследовательская деятельность, внеаудиторная работа, профессионализм, профессиональная компетентность, профессиональное образование, будущий педагог.*

Summary

Larysa Sushchenko

Methodical Toolkit of Formation of Professional Competence of Future Teachers in the Course of Search and Extracurricular Research Activities

The article describes the author's approach of using methodological tools in developing the professional competence of future teachers in the course of search and extracurricular research activities. The attention is accented on the need for building modern higher education on the principles of the organization of research activities with practical and pragmatic orientation. The factors of systemic impact on the effective search and research activities of the future teachers are identified and analyzed.

Peculiarities of pedagogical accompaniment of professionally-directed, research work of the future teachers within the experimental program of the reserch are grounded. The approaches to working out step-by-step process of organization of the students' research activity are cleared out.

Key words: *search and research activities, extracurricular work, professionalism, professional competence, professional education, future teacher.*

Дата надходження статті: «24» вересня 2014 р.